

Johanna Hästbacka

Anestesiologian ja tehohoidon professori
Anestesiologia ja tehohoito, Tampereen yliopisto
Tays, Anestesiatoiminta ja tehohoito
johanna.hastbacka@tuni.fi

Lisäkoulutusten tilanne

Ammatillinen jatkokoulutus kiinnostaa monia erikoislääkäritutkinnon jälkeenkin. Yliopistot tarjoavat lisäkoulutusohjelmia ja Lääkäriliitto erityispätevyyskoulutusta. Anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkäreille on tarjolla useita lisäkoulutusvaihtoehtoja ja monelle koulutusohjelmalle löytyy myös pohjoismainen vaihtoehto, jonka järjestää SSAI. Kaikissa on tavoitteena turvata palvelujärjestelmän tarpeista lähtevä erikoisalojen erityisosaaminen.

Yliopistollisia lisäkoulutuksia löytyy lastenanestesiologiasta ja tehohoitolääketieteestä, obstetrisesta anestesiologiasta, tehohoitolääketieteestä, sydänanestesiasta, neuroanestesiologiasta ja neurotehohoidosta, ja ensihoitolääketieteestä. Miten siis lähtee liikkeelle, jos lisäkouluttautuminen kiinnostaa? Lisäkoulutukseen voi hakea suoritettuaan erikoislääkärin tutkinnon. Hakemisesta tulee sopia työnantajan kanssa, joka arvioi kulloinkin tarvittavan koulutukseen otettavien määrän ja myös koulutuksen toteutumiseen tarvittavat resurssit. Lisäksi opinto-oikeuden saaminen edellyttää kyseisen koulutusohjelman vastuuhenkilön puolta ja suunnitelmaa tarvittavien koulutusjaksojen toteutumisesta. Yliopiston tiedekunta myöntää opinto-oikeuden, joka on voimassa kuusi vuotta. Yliopisto ei saa erillistä korvausta lisäkoulutuksesta. Hakemisen yhteydessä tehdään koulutussuunnitelma.

Lääkäriliiton erityispätevyyydet

Lääkäriliiton erityispätevyyskoulutuksia järjestetään erityisesti aloille, jotka soveltuvat useamman erikoisalan erikoislääkäreille; joskin myös osaan yliopistollisista lisäkoulutuksista voi hakea anestesiologien ohella muunkin alan erikoislääkäri. Ne täydentävät yliopistollisen lisäkoulutuksen tarjontaa. Näitä ovat muun muassa kivunhoitolääketiede, palliatiivinen lääketiede ja lääkäri-

kouluttajan erityispätevyys. Lääkäriliiton erityispätevyyskoulutukset eivät ole yliopistollista koulutusta, jolloin käytettävissä ei ole yliopistopiskelijän etuja.

Koulutuksen rakenne ja koulutustapahtumat

Yliopistollisiin lisäkoulutuksiin sisältyy anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärille vähintään kahden vuoden työskentely yliopiston hyväksymässä koulutuspaikassa, 60 opintopisteen verran teoreettista koulutusta ja hyväksytysti suoritettu kuulustelu. Osa koulutusohjelmista järjestää aktiivisesti kotimaisia koulutustapahtumia kahden vuoden rotaatiossa. Teoreettista koulutusta moni lisäkoulutusohjelma järjestää niin kotimaassa kuin ulkomaisten kongressien yhteydessä. Obstetrinen lisäkoulutusohjelma sisältää yleensä yhden ulkomaisen koulutuksen, neuroanestesiologiassa on 1–4 kotimaista koulutusta vuodessa ja ulkomaisista koulutuksista erityisesti EuroNeuro ja SNACC -kongressit. Tehohoitolääketieteen lisäkoulutettaville suunnatut kotimaiset koulutukset ovat viime aikoina olleet vähissä, mutta niiden suhteen on suunnitteilla säännöllisemmin toteutettavia tapahtumia.

Nykytilanne ja koulutustarve

Seuraavan viiden vuoden koulutustarpeen suuntaa antava arvio pyydettiin koulutusohjelmien

Koulutuksessa syksyllä 2024/ Arvioitu tarve 2025–2030					
	Helsinki	Kuopio	Oulu	Tampere	Turku
Obstetrinen anestesiologia	Yhteensä kansallisessa 2, SSAI:ssa 3/ Tarve 1–3 riippuen keskuksista				
Lastenanestesiologia ja tehohoitolääketiede	7/8–10	2/1	2/5	1/2	1/3
Sydänanestesia	–	–	–	–	–
Tehohoitolääketiede	10/1 vuodessa	3/ yksittäisiä	3/ 4	5/ yksittäisiä	1/ 3
Neuroanestesiologia ja neurotehoahoito	Yhteensä 10/ toive joka klinikasta 1/ 2 v				
Ensihoitolääketiede	4	7	6+1	4	5

Taulukko 1. Koulutuksessa olevien määrä (nykyinen määrä lihavoituna) sekä tulevan viisivuotiskauden koulutustarve lisäkoulutusaloittain esitettynä.

vastuhenkilöiltä viime syyskuun ylilääkäripäiviä varten. Koulutustarve lähivuosia ajatellen vaihtelee luonnollisesti yliopistoittain muun muassa kunkin yliopistoklinikan ikärakenteen mukaan. Esimerkiksi neuroanestesiologian ja neurotehoahoidon alalla on suurempi eläköitymisaalto tiedossa noin 10–15 vuoden kuluttua. Taulukossa 1 esitetään lisäkoulutusaloittain nykyinen koulutuksessa olevien määrä (lihavoituna) sekä tulevan viisivuotiskauden koulutustarve.

Pohjoismaiset koulutukset

Pohjoismaisia SSAI:n järjestämiä 1–2-vuotisia lisäkoulutusohjelmia on seitsemän ja niistä löytyy vastine useimmille kotimaisille lisäkoulutusohjelmille sekä Lääkäriliiton erityispätevyyskoulutuksista kivunhoitolääketieteelle. Harvoissa maissa on oma neuroanestesiologia-neurotehoahoitokoulutus, sitä ei myöskään SSAI tarjoa. Sen sijaan SSAI:lla on perioperatiivinen lääketiede ja johtaminen -koulutus (Perioperative Medicine and Management, POMM), jolle ei ole kotimaista vastinetta. Aloilla, joilla löytyy sekä pohjoismainen että kotimainen koulutus, on keskusteltu kahden rinnakkaisen järjestelmän ylläpitämisen tarpeellisuudesta. Toistaiseksi on kuitenkin haluttu jatkaa kahden vaihtoehdon mallilla, ei vähiten pohjoismaisten koulutusten korkeana pidetyn hinnan takia.

Erityisiä haasteita

Haasteet vaihtelevat lisäkoulutusalaista toiseen. Koulutettavien rekrytointi voi olla joillakin aloilla haastavaa, toisilla taas halukkaita on enemmän kuin voidaan kouluttaa. Koulutusrahasta on tietysti aina pulaa, mikä näkyy erityisesti mahdollisuuksissa lähettää koulutettavia SSAI:n

ohjelmiin. Viime vuosina on monessa yliopisto-sairaalassa ollut pula myös koulutusohjelman pätevyysvaatimukset täyttävistä kuulustelijoista. Varsinaisia koulutusvakansseja ei ole, jolloin erilaisissa koulutuksissa olevia kollegoita (lisäkoulutus, erikoistumiskoulutus) voi joskus olla vaikea mahduttaa samaan, joskus pieneen, yksikköön.

Lisäkoulutusohjelmiin kuuluva kuulustelu voi olla kotimainen tai ulkomainen.

Toisaalta taas esimerkiksi Helsingissä työnantaja on joutunut sijoittamaan lisäkoulutettavia koulutusalan yksikön ulkopuolelle paikkaamaan henkilöstövajetta toisaalla. Lisäkoulutusohjelmiin kuuluva kuulustelu voi olla kotimainen tai ulkomainen. Tehohoitolääketieteen ulkomaiseen kuulusteluun osallistumista on vaikeuttanut viime vuosina kova kansainvälinen kisa rajallisista tenttipaikoista. Kotimainen kuulustelu järjestetään erikoislääkärikuulusteluiden yhteydessä. Ainakin tehohoitolääketieteen alalla kotimainen ja ulkomainen kuulustelu ovat varsin erityyppisiä.

Lopuksi

Lisäkoulutukset motivoivat erikoislääkäriä kehittymään jatkuvasti. Valitettavasti tällä hetkellä lisäpätevytyminen ei välttämättä näy palkassa. Verkostoitumisen, yhteisen tiedon jakamisen ja tutkimuksen kannalta pohjoismaiset verkostot, joita laadukkaiden SSAI:n koulutusten kautta syntyy ja vahvistuu, ovat kallisarvoisia muutenkin kuin hinnaltaan. Kotimaisillakin koulutuksilla on toistaiseksi paikkansa, mutta monella alalla tarvitaan lisää päteviä kouluttajia. ■